

PL

PL

PL

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 18.2.2009
KOM(2009) 68 wersja ostateczna

SPRAWOZDANIE KOMISJI

**dla władzy budżetowej w sprawie gwarancji pokrytych z budżetu ogólnego
stan na dzień 30 czerwca 2008 r.**

{SEC(2009) 159}

SPRAWOZDANIE KOMISJI

**dla władzy budżetowej w sprawie gwarancji pokrytych z budżetu ogólnego
stan na dzień 30 czerwca 2008 r.**

{SEC(2009) 159}

SPIS TREŚCI

1.	Wstęp oraz rodzaje operacji	3
2.	Zdarzenia odnotowane po sporządzeniu poprzedniego sprawozdania na dzień 31 grudnia 2007 r.	4
3.	Dane dotyczące rodzajów ryzyka pokrywanego z budżetu	5
3.1.	Definicja ryzyka	5
3.2.	Ryzyko związane z państwami członkowskimi	6
3.3.	Ryzyko związane z krajami trzecimi	8
3.4.	Ryzyko globalne uwzględnione w budżecie	9
3.5.	Rozwój ryzyka	9
4.	Przypadki niewywiązania się ze zobowiązań, uruchomienie gwarancji budżetowych oraz zaległości	11
4.1.	Płatności ze środków gotówkowych	11
4.2.	Płatności z budżetu	11
4.3.	Uruchomienie Funduszu Gwarancyjnego dla działań zewnętrznych	11
5.	Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych	11
5.1.	Informacje na temat odzyskanych zaległych płatności	11
5.2.	Stan aktywów	11
5.3.	Kwota docelowa	11
6.	Ocena potencjalnego ryzyka: sytuacja ekonomiczna i finansowa krajów trzecich korzystających z najważniejszych operacji pożyczkowych UE	12
6.1.	Wprowadzenie	12
6.2.	Kraje kandydujące	12
6.3.	Potencjalne kraje kandydujące	13

1. WSTĘP ORAZ RODZAJE OPERACJI

Niniejsze sprawozdanie złożono zgodnie z art. 130 rozporządzenia finansowego, który zobowiązuje Komisję *do złożenia dwa razy w roku Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdania dotyczącego gwarancji budżetowych oraz związanego z nimi ryzyka*¹. Do sprawozdania załączono dokument roboczy służb Komisji zawierający szereg szczegółowych tabel i uwag wyjaśniających („załącznik”)².

Ryzyko uwzględnione w budżecie Unii Europejskiej (zwanym dalej „budżetem”) wynika z różnych operacji pożyczkowych i gwarancyjnych, które można podzielić na dwie kategorie:

- pożyczki przyznawane przez Wspólnoty Europejskie na cele makroekonomiczne, tzn. pożyczki na pomoc makrofinansową³ (MFA) udzielane krajom trzecim oraz, wspólnie z instytucjami Bretton Woods, pożyczki na wsparcie bilansu płatniczego stanowiące pomoc dla państw członkowskich nienależących do Unii Gospodarczej i Walutowej, zmagających się z przejściowymi trudnościami; oraz
- pożyczki na cele mikroekonomiczne (pożyczki Euratom i, co najważniejsze, pożyczki zewnętrzne Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI)⁴.) Od 1994 r. operacje te są pokrywane z Funduszu Gwarancyjnego dla działań zewnętrznych (zwanego dalej „Funduszem”)⁵, który ustanowiono między innymi po to, aby ograniczyć wpływ budżetowy wynikający z realizacji gwarancji udzielanych z budżetu na operacje pożyczkowe w krajach trzecich (gdy dany kraj stanie się państwem członkowskim, ryzyko jest ponoszone bezpośrednio przez budżet). Jeżeli zasoby Funduszu okażą się niewystarczające, wówczas operacje są realizowane z budżetu.

Rozporządzenie Rady ustanawiające Fundusz (zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie Funduszu”⁶), które przyjęto w 1994 r., zostało po raz pierwszy zmienione w 1999 r. W wyniku przyjętej w 2004 r. drugiej zmiany rozporządzenia Rady pokrycie z Funduszu zostaje zakończone w momencie, gdy kraj trzeci staje się państwem członkowskim. Pożyczki lub gwarancje na rzecz państw członkowskich są pokrywane bezpośrednio z budżetu.

2. ZDARZENIA ODNOTOWANE PO SPORZĄDZENIU POPRZEDNIEGO SPRAWOZDANIA NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2007 R.

W pierwszej połowie 2008 r. nie uruchamiano żadnych środków z tytułu pożyczek MFA i Euratom.

¹ COM(2008)451 i SEC(2008)2249 stanowią poprzednie sprawozdanie w sprawie gwarancji pokrytych z budżetu według stanu na dzień 31 grudnia 2007 r.

² SEC(2008)[...].

³ Pomoc makrofinansowa (ang. MFA) może również przyjąć formę dotacji udzielanych krajom trzecim. Więcej informacji na temat MFA przedstawiono w sprawozdaniu Komisji COM(2008)590 i SEC(2008)2504.

⁴ Dane liczbowe dotyczące mandatów EBI zostały przedstawione w Tabeli A1, zaś odniesienia do podstaw prawnych w tabeli A4 w załączniku.

⁵ Najnowsze sprawozdanie w sprawie Funduszu znajduje się w dokumencie COM(2006) 695 „Kompleksowe sprawozdanie w sprawie funkcjonowania Funduszu Gwarancyjnego” oraz w załączonym dokumencie roboczym (SEC(2006) 1460).

⁶ Rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 2728/94 z dnia 31 października 1994 r. ustanawiające Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych (Dz.U. L 293 s. 12.11.1994, s. 1).

Nowa wypłata pożyczki Euratom w wysokości 22 mln USD miała miejsce w październiku 2008 r.

Co do operacji finansowania prowadzonych przez EBI – finansowanie na łączną kwotę 1 884 mln EUR zostało podpisane przez EBI w ramach mandatu ogólnego 2007-2013 (decyzja Rady 2006/1016/WE). Co do wielkości wypłaty – wypłacono kwotę 911 mln EUR, z czego 286 mln EUR w ramach nowego mandatu ogólnego 2007-2013.

Należy zauważyć, że w następstwie działania podjętego przez Parlament Trybunał Sprawiedliwości w dniu 6 listopada 2008 r. unieważnił decyzję Rady 2006/1016/WE, gdyż nie była ona przyjęta na podstawie właściwej podstawy prawnej. Unieważniając decyzję, Trybunał orzekł, że jej „skutki zostają utrzymane w mocy w odniesieniu do zobowiązań finansowych EBI, które zostaną zawarte do czasu wejścia w życie w terminie dwunastu miesięcy od dnia ogłoszenia niniejszego wyroku nowej decyzji przyjętej na odpowiedniej podstawie prawnej, to jest art. 179 WE i 181a WE razem wziętych”. Komisja przygotowuje obecnie wniosek w tej sprawie, który zostanie przedłożony Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

3. DANE DOTYCZĄCE RODZAJÓW RYZYKA POKRYWANEGO Z BUDŻETU

3.1. Definicja ryzyka

Ryzyko ponoszone przez budżet wynika z niespłaconego kapitału i odsetek związanych z operacjami objętymi gwarancją.

Operacje, w przypadku których wystąpi brak spłaty, będą pokrywane z Funduszu, jeżeli odnoszą się do krajów trzecich (73% łącznej kwoty pozostającej do spłaty i objętej gwarancją na dzień 30 czerwca 2008 r.), oraz bezpośrednio z budżetu w przypadku operacji dotyczących państw członkowskich (pożyczki na rzecz projektów w państwach członkowskich stanowią pozostałe 27% łącznej kwoty pozostającej do spłaty). Duży odsetek gwarantowanych pożyczek na rzecz państw członkowskich związany jest z ostatnimi rundami rozszerzenia UE. Zgodnie z art. 1 ust. 3 rozporządzenia w sprawie Funduszu w chwili, gdy dany kraj staje się państwem członkowskim, ryzyko z tytułu pożyczek zostaje przeniesione z Funduszu na budżet.

Na potrzeby niniejszego sprawozdania wykorzystuje się dwie metody oceny ryzyka ponoszonego przez budżet (bezpośrednio lub pośrednio poprzez Fundusz):

- Metoda służąca do wyliczenia łącznej kwoty kapitału pozostającego do spłaty z tytułu określonych operacji według stanu na dany dzień, z uwzględnieniem naliczonych odsetek. Ta metoda określa poziom ryzyka pokrywanego przez budżet na dany dzień.
- Podejście budżetowe definiowane jako „roczny poziom ryzyka ponoszony przez budżet” w oparciu o wyliczenie maksymalnej kwoty, jaką Wspólnota musiałaby wypłacić w danym roku finansowym w przypadku braku spłaty wszystkich gwarantowanych pożyczek⁷.

⁷ Dla potrzeb tych wyliczeń zakłada się, że brak spłaty nie jest przyspieszany, tzn. uwzględnia się tylko należne płatności (zob. również: sekcja 1 załącznika).

Tabela 1: Łączne pokryte kwoty pozostałe do spłaty według stanu na dzień 30 czerwca 2008 r. w mln EUR

	Niespłacony kapitał	Naliczone odsetki	Ogółem	%
<u>Państwa członkowskie*</u>				
MFA	196	5	201	1%
Euratom	435	9	444	3%
EBI	3 976	36	4 012	23%
<u>Ogółem państwa członkowskie*</u>	4 606	51	4 657	27%
<u>Kraje trzecie</u>				
MFA	534	13	547	3%
Euratom	39	1	40	<1%
EBI	11 729	128	11 857	69%
<u>Ogółem kraje trzecie</u>	12 302	142	12 444	73%
Ogółem	16 908	193	17 101	100%
* Ryzyko to jest pokrywane bezpośrednio z budżetu i obejmuje także Bułgarię i Rumunię, które przystąpiły do UE z dniem 1 stycznia 2007 r.				

W tabelach A1, A2, A3 i A4 załącznika podano bardziej szczegółowe informacje na temat kwot pozostałych do spłaty, zwłaszcza w odniesieniu do pułapów, kwot wypłaconych lub gwarancji.

Całkowita kwota pozostających do spłaty kapitału i odsetek pokrywanych z budżetu nieznacznie się zmniejszyła – o 122 mln EUR do 17 101 mln EUR w porównaniu ze stanem na dzień 31 grudnia 2007 r.

3.2. Ryzyko związane z państwami członkowskimi

Ryzyko istniejące w przypadku państw członkowskich związane jest z pożyczkami, które zostały im udzielone przed ich przystąpieniem do UE.

W drugiej połowie 2008 r. ryzyko ponoszone przez budżet związane z państwami członkowskimi wyniesie 378 mln EUR. Jak wynika z tabeli 2, Bułgaria i Rumunia są na

pierwszym i drugim miejscu wśród państw członkowskich pod względem wysokości kwot pozostających do spłaty.

Tabela 2: Ranking państw członkowskich według maksymalnego ryzyka ponoszonego przez budżet w drugiej połowie 2008 r. (w mln EUR)

Pozycja w rankingu	Kraj	2008	%
1	Rumunia	116,7	30,8%
2	Bułgaria	91,9	24,3%
3	Republika Czeska	45,2	11,9%
4	Polska	42,3	11,2%
5	Słowacja	32,5	8,6%
6	Słowenia	19,1	5,0%
7	Węgry	18,1	4,8%
8	Cypr	4,8	1,3%
9	Łotwa	3,7	1,0%
10	Litwa	3,3	0,9%
11	Estonia	0,6	0,1%
12	Malta	0,3	0,1%
	Ogółem	378,3	100,0%

Ryzyko związane z państwami członkowskimi dotyczy wszystkich państw członkowskich uczestniczących w ostatnich dwóch rozszerzeniach; terminy spłaty pożyczek przypadają do 2031 r.

3.3. Ryzyko związane z krajami trzecimi

W drugiej połowie 2008 r. maksymalne ryzyko ponoszone przez Fundusz w odniesieniu do krajów trzecich wyniesie 571 mln EUR. Poniżej przedstawiono pierwszą dziesiątkę krajów uszeregowanych według kwoty pozostającej do spłaty. Pożyczki udzielone tym krajom stanowią 79% ryzyka ponoszonego przez Fundusz w 2008 r. Analizę sytuacji ekonomicznej tych krajów wraz z komentarzem przedstawiono w sekcji 6 poniżej.

Tabela 3: Ranking 10 najważniejszych krajów trzecich według maksymalnego ryzyka ponoszonego przez Fundusz w drugiej połowie 2008 r. (w mln EUR)

Pozycja w rankingu	Kraj	2008	% łącznego maksymalnego ryzyka
1	Turcja	158,4	21,8%
2	Egipt	91,7	12,6%
3	Tunezja	64,6	8,9%
4	Maroko	64,4	8,9%
5	Liban	55,0	7,6%
6	Republika Południowej Afryki	46,8	6,4%
7	Serbia	29,4	4,0%
8	Meksyk	20,5	2,8%
9	Jordania	20,4	2,8%
10	Chorwacja	20,3	2,8%
Ogółem 10 krajów		571,3	78,7%

Fundusz pokrywa gwarantowane pożyczki dla 57 krajów; terminy spłaty pożyczek przypadają do 2038 r. Szczegółowe informacje na temat tych krajów zamieszczono w tabeli A2 w załączniku.

3.4. Ryzyko globalne uwzględnione w budżecie

Ogółem w drugiej połowie 2008 r. budżet pokryje kwotę 1 104 mln EUR, która obejmuje kwoty przypadające do zapłaty w ciągu tego okresu, przy czym 34% tej sumy stanowią kwoty należne od państw członkowskich (zob. tabela A2 w załączniku).

3.5. Rozwój ryzyka

Ryzyko związane z pożyczkami dla państw członkowskich powinno się w przyszłości zmniejszać w związku z faktem, iż gwarantowane pożyczki Euratom, MFA i EBI są obecnie zwracane (zob. wykres A1 w sekcji 1.3 załącznika).

Jednak całkowite ryzyko w odniesieniu do państw członkowskich wzrośnie wraz z uruchomieniem wspólnotowego instrumentu średnioterminowej pomocy finansowej (instrument wsparcia bilansu płatniczego). Ten instrument finansowy umożliwia przyznawanie pożyczek jednemu lub większej liczbie państw członkowskich, które nie przyjęły jeszcze euro i które doświadczają trudności lub są poważnie zagrożone trudnościami związanymi z bilansem płatności bieżących. W drugiej połowie 2008 r. podpisano z Węgrami umowę kredytową na kwotę 6 500 mln EUR⁸.

Pożyczki MFA na rzecz krajów trzecich podlegają indywidualnym decyzjom Rady. Pomoc finansowa udzielona na mocy decyzji Rady 2007/860/WE z dnia 10 grudnia 2007 r. w sprawie pomocy makrofinansowej dla Libanu składa się z 50 mln EUR w pożyczkach i do 30 mln EUR w dotacjach. Obecnie zamierza się wypłacić część pożyczkową w dwóch równych transzach w 2009 r. Pułap obowiązujący dla pożyczek Euratom na rzecz państw członkowskich lub na rzecz niektórych uprawnionych krajów trzecich (Federacja Rosyjska, Armenia, Ukraina) wynosi 4 mld EUR, z czego około 85% zostało już wykorzystane. Do wypłaty pozostało około 600 mln EUR. W ramach obowiązującej umowy pożyczki z 2004 r. dla K2R4 na Ukrainie (umowa kredytowa na kwotę stanowiącą równowartość w EUR kwoty 83 mln USD) wypłacono 39 mln EUR w 2007 r. Jak wyjaśniono w sekcji 2, kolejna transza w wysokości 22 mln USD została wypłacona w dniu 10 października 2008 r.

Poprzedni mandat ogólny EBI wygasł dnia 31 lipca 2007 r. Tego dnia podpisano umowy odpowiadające ogółem 98% całkowitego pułapu na podstawie tego mandatu (20 060 mln EUR – zob. tabela A5 załącznika). Do wypłaty w ramach poprzednich mandatów EBI pozostaje całkowita kwota 6 774 mln EUR, z czego 97% odnosi się do poprzedniego mandatu ogólnego⁹; kwota ta powinna zostać wypłacona w ciągu 10 lat od wygaśnięcia tego mandatu, ponieważ gwarancja Wspólnoty wygasa z końcem tego okresu¹⁰.

Najważniejszym elementem, który wpłynie na poziom ryzyka dla budżetu w przyszłości, jest gwarancja Wspólnoty przyznana EBI na mocy mandatu ogólnego 2007-2013. Gwarancja wspólnotowa jest ograniczona do 65% łącznej kwoty kredytów oraz gwarancji udzielonych w ramach operacji dotyczących finansowania ze środków EBI, pomniejszonej o kwoty zwrócone i powiększonej o wszelkie inne powiązane kwoty, przy maksymalnym pułapie na poziomie 27 800 mln EUR¹¹. Na mocy tego mandatu do dnia 30 czerwca 2008 r. podpisano umowy na całkowitą kwotę 3 761 mln EUR, z czego 3 352 mln EUR pozostawało niewypłacone w tym dniu (zob. tabela A6 załącznika).

Na wykresie A2 w sekcji 1.3 załącznika przedstawiono symulacje kilku scenariuszy wypłat w ramach mandatów poprzedzających mandat ogólny 2007-2013 oraz w ramach mandatu ogólnego 2007-2013, jako że wypłaty te mają znaczny wpływ na proces tworzenia rezerw w ramach Funduszu.

⁸ W listopadzie 2008 r. Łotwa zwróciła się do UE o pomoc w ramach instrumentu wsparcia bilansu płatniczego.

⁹ Zob. sekcja 1.3 załącznika.

¹⁰ Zob. artykuł 1.06 przekształconej i zmienionej umowy gwarancyjnej zawartej między WE i EBI dnia 30 sierpnia / 2 września 2005 r.

¹¹ Podzielonym na podstawowy pułap wcześniej ustalonej maksymalnej kwoty 25 800 mln EUR oraz dodatkowy mandat w wysokości 2 000 mln EUR podlegający decyzji Rady.

4. PRZYPADKI NIETYTUŁOWANIA SIĘ ZE ZOBOWIĄZAŃ, URUCHOMIENIE GWARANCJI BUDŻETOWYCH ORAZ ZALEGŁOŚCI

4.1. Płatności ze środków gotówkowych

Komisja dokonuje wypłat ze środków gotówkowych celem uniknięcia opóźnień oraz związanych z tym kosztów obsługi operacji pożyczkowych, jeśli dłużnik spóźnia się ze spłatą zobowiązań wobec Komisji¹².

4.2. Płatności z budżetu

Ze względu na brak zaległości płatniczych w pierwszej połowie 2008 r. nie wnioskowano o płatność zgodnie z pozycją budżetu 01 04 01 noszącą tytuł „Gwarancje Wspólnoty Europejskiej związane z operacjami pożyczkowymi”.

4.3. Uruchomienie Funduszu Gwarancyjnego dla działań zewnętrznych

W przypadku opóźnionej spłaty należności przez beneficjentów (kraje trzecie) w ramach pożyczek udzielonych lub gwarantowanych przez Wspólnotę, Fundusz Gwarancyjny zostaje uruchomiony w celu pokrycia należności w ciągu trzech miesięcy od terminu płatności¹³.

W pierwszej połowie 2008 r. nie korzystano z Funduszu Gwarancyjnego.

Na dzień 30 czerwca 2008 r. łączne zaległości, tj. odsetki karne w przypadku Republiki Argentyńskiej, wynosiły 1 718 493,12 USD; z tego 1 448 433,44 USD (równowartość 918 823,54 EUR) wciąż pozostaje do odzyskania przez Fundusz. Ponieważ nie uruchomiono Funduszu dla pozostałej różnicy, saldo to jest należne EBI.

5. FUNDUSZ GWARANCYJNY DLA DZIAŁAŃ ZEWNĘTRZNYCH

5.1. Informacje na temat odzyskanych zaległych płatności

W pierwszej połowie 2008 r. nie odzyskano żadnych zaległych płatności. W dniu 12 grudnia 2008 r. odzyskano jednak odsetki karne w wysokości 1 448 433,44 USD od Republiki Argentyńskiej.

5.2. Stan aktywów

Według stanu na dzień 30 czerwca 2008 r. aktywa netto Funduszu wynosiły 1 029 656 202,33 EUR.

5.3. Kwota docelowa

Fundusz musi osiągnąć odpowiedni poziom (kwotę docelową) określony jako 9% sumy pozostających do spłaty zobowiązań kapitałowych z tytułu poszczególnych operacji powiększonej o naliczone odsetki. Stosunek środków Funduszu (1 029 656 202,33 EUR) do

¹² Zob. art. 12 zmienionego rozporządzenia Rady (WE, Euratom) nr 1150/2000 z dnia 22 maja 2000 r. wykonującego decyzję 94/728/WE, Euratom w sprawie systemu środków własnych Wspólnot.

¹³ Więcej informacji w sekcji 1.4.3. załącznika.

pozostających do spłaty zobowiązań kapitałowych¹⁴ (12 443 426 701,62 EUR) w rozumieniu rozporządzenia w sprawie Funduszu nieznacznie się poprawił – z 8,26% w dniu 31 grudnia 2007 r. do 8,29% w dniu 30 czerwca 2008 r. Stosunek ten zbliżył się do poziomu docelowego 9% po dokonaniu w styczniu 2009 r. przeniesienia 91,60 mln EUR, które pod koniec 2007 r. zapisano we wstępnym projekcie budżetu na rok 2009.

Na koniec 2007 r. środki Funduszu były niższe niż kwota docelowa. Zgodnie z nowymi zasadami tworzenia rezerw przyjętymi przez Radę dnia 30 stycznia 2007 r.¹⁵ we wstępnym projekcie budżetu na rok 2009 uwzględniono rezerwy na kwotę 91,60 mln EUR wraz z kwotą 500 000,00 EUR na ocenę zewnętrzną w ramach przeglądu śródkresowego mandatu zewnętrznego EBI zgodnie z decyzją Rady 2006/1016/WE¹⁶.

6. OCENA POTENCJALNEGO RYZYKA: SYTUACJA EKONOMICZNA I FINANSOWA KRAJÓW TRZECICH KORZYSTAJĄCYCH Z NAJWAŻNIEJSZYCH OPERACJI POŻYCZKOWYCH UE

6.1. Wprowadzenie

W poprzednich częściach sprawozdania przedstawiono informacje na temat ilościowych aspektów ryzyka ponoszonego przez budżet. Ocenie należy jednak również poddać jakościowy aspekt ryzyka, który zależy od rodzaju operacji i sytuacji pożyczkobiorcy (zob. sekcja 3.3 powyżej). Tabele dotyczące oceny ryzyka dla poszczególnych krajów zostały opublikowane oddzielnie w dokumencie roboczym służb Komisji. W sprawozdaniu i załączniku zamieszczono podsumowanie tej analizy dla dziesięciu krajów o najwyższym ryzyku dla budżetu w drugiej połowie 2008 r. (zob. sekcja 3.3 powyżej) oraz krajów mających bezpośrednie zobowiązania w stosunku do budżetu Wspólnoty (pożyczki MFA i Euratom). Analiza dotycząca krajów kandydujących i potencjalnych krajów kandydujących została przedstawiona poniżej.

6.2. Kraje kandydujące

W **Chorwacji** realny wzrost PKB (produkt krajowy brutto) wyniósł w 2007 r. 5,6%, w porównaniu z 4,8% w roku 2006. Wzrost był spowodowany głównie przyspieszeniem wzrostu konsumpcji prywatnej i publicznej związanym z silnym, choć zmniejszającym się, wzrostem akcji kredytowej, jednorazowymi wypłatami na rzecz emerytów oraz wydatkami poprzedzającymi wybory. Wzrost gospodarczy wyhamował do 4,3% w skali rocznej w pierwszym kwartale 2008 r., przy czym zmniejszenie konsumpcji zostało zrównoważone większą dynamiką inwestycji, w szczególności inwestycji prywatnych, częściowo odzwierciedlającą poprawę ogólnych warunków prowadzenia działalności gospodarczej. Deficyt na rachunku bieżącym zwiększył się z 7,9% PKB w 2006 r. do 8,7% w 2007 r. i dalej do 9,6% w ciągu 12 miesięcy do marca 2008 r., głównie wskutek wyższego deficytu handlowego. Ten ostatni był napędzany silnym popytem wewnętrznym, wyższymi światowymi cenami surowców i energii oraz niższym wzrostem eksportu. Napływ netto bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) zwiększył się o 33% w 2007 r., osiągając 9,1% PKB, a zatem więcej niż potrzeba do zrównoważenia deficytu na rachunku bieżącym.

¹⁴ W tym naliczone odsetki.

¹⁵ Rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 89/2007 z dnia 30 stycznia 2007 r. (Dz.U. L 22 z 31.1.2007, s. 1).

¹⁶ Dz.U. L 414 z 30.12.2006, s. 102.

Zadłużenie zagraniczne brutto nadal wzrastało wskutek zwiększenia pożyczek bezpośrednich w sektorze prywatnym, zaś instytucje rządowe i samorządowe oraz sektor bankowy zmniejszyły pozostające do spłaty zobowiązania zagraniczne. Stosunek zadłużenia zagranicznego brutto do PKB wzrósł z 85,5% PKB na koniec 2006 r. do 88,9% na koniec 2007 r.

W **Byłej Jugosłowiańskiej Republice Macedonii** zanotowano znaczne przyspieszenie wzrostu PKB, do około 5% (w ujęciu realnym) w 2007 r. w porównaniu z 4% w 2006 r. Ważnym źródłem wzrostu był eksport wyrobów stalowych i konsumpcja prywatna. Stan rachunku bieżącego pogorszył się w ostatnich miesiącach roku osiągając deficyt niemal 3% PKB na koniec roku 2007. Napływ BIZ brutto powrócił do wartości 4,8% PKB na koniec 2007 r., po tym jak w roku 2006 jeden projekt prywatyzacji w sektorze energetycznym spowodował wzrost napływu BIZ do niemal 6% PKB. Przedterminowa spłata zadłużenia spowodowała obniżenie zadłużenia zagranicznego kraju do około 50% PKB.

W **Turcji** roczny wzrost PKB wyniósł 4,5% w 2007 r., co oznacza spadek w porównaniu z 6,9% w roku 2006. Wyższa inflacja i znaczne zaostrzenie polityki pieniężnej przez bank centralny w połowie 2006 r. doprowadziły do zmniejszenia wzrostu popytu krajowego. Deficyt na rachunku bieżącym pozostawał niezmiennie na poziomie prawie 6% PKB. Napływ BIZ brutto osiągnął w 2007 r. poziom 3% PKB, z czego około dwie trzecie trafiły do sektora finansowego. W poprzednim roku zadłużenie zagraniczne kraju zmniejszyło się o około 2 punkty procentowe do 37% PKB na koniec 2007 r. Dług publiczny spadł jednocześnie do 39% PKB z 46% PKB w 2006 r. Banki tureckie często zaciągają pożyczki zagraniczne na finansowanie operacji pożyczkowych w kraju, dlatego oczekuje się, że stopniowo zaczną odczuwać skutki zaostrzania polityki kredytowej na świecie.

6.3. Potencjalne kraje kandydujące

W **Bośni i Hercegowinie** realny wzrost PKB zmniejszył się z 6,7% w 2006 r. do 6% w roku 2007. W 2007 r. zwiększenie deficytu handlowego doprowadziło do wzrostu deficytu na rachunku bieżącym z 8,4% PKB w 2006 r. do 13,1% PKB w roku 2007. Deficyt na rachunku bieżącym został w pełni sfinansowany przez BIZ netto, ponieważ duże prywatyzacje w Republice Serbskiej (Република Српска) wraz z relatywnie lepszymi wynikami w zakresie nowych przedsięwzięć inwestycyjnych doprowadziły do wzrostu BIZ do 13,8% PKB. Zagraniczny dług publiczny zmniejszył się do 18,5% PKB na koniec 2007 r., zaś całkowite zadłużenie zagraniczne szacuje się na poniżej 50% PKB.

W **Serbii** realny PKB wzrósł o 7,5% w roku 2007. Deficyt na rachunku bieżącym zwiększył się do 16% PKB wskutek wyższego deficytu handlowego i zmniejszenia transferów bieżących netto. Napływ BIZ netto zmniejszył się do 5,1% PKB, zaś zadłużenie zagraniczne wzrosło do 10,3% PKB. W wyniku zmniejszenia dopływu kapitału rezerwy walutowe Banku Narodowego Serbii spadły do 3% PKB. Na koniec roku rezerwy walutowe Banku Narodowego Serbii były równe wartości importu towarów i usług za 7,5 miesiąca. Zadłużenie zagraniczne pozostało na poziomie 62% PKB, przy czym zadłużenie zagraniczne sektora prywatnego i publicznego na koniec 2007 r. stanowiło odpowiednio 41% i 21% PKB.

W **Czarnogórze** szacunki PKB wskazują na znaczny wzrost gospodarki, o 8% w pierwszej połowie 2008 r., napędzany głównie przez usługi po stronie podaży i konsumpcję prywatną po stronie popytu. Deficyt na rachunku bieżącym znacznie się pogorszył, sięgając 39% PKB wskutek dużego deficytu handlowego, a przede wszystkim stagnacji eksportu. Przy tym napływ BIZ zmniejszył się umiarkowanie w pierwszej połowie 2008 r., przez co BIZ netto spadły do poziomu 22% PKB. Dług publiczny wzrósł do 33,6% PKB wskutek gwałtownego

wzrostu zadłużenia krajowego. Natomiast zagraniczny dług publiczny zmniejszył się do 17,5% PKB, w związku z operacjami spłaty zadłużenia na rzecz wierzycieli wielostronnych, ułatwionymi dobrą sytuacją budżetową.